

ARGUMENTUM

- **Uniunea Europeană** – această asociere cu un caracter quasi-statal, alcătuită din 28 de state europene și aflându-se într-un continuu proces de creștere - extindere, perfecționare și afirmare în lume, fiind constituită și conturată ca structură internațională, în urma înglobării – amalgamării și omogenizării într-o structură proprie - specifică și organică, a predecesoarelor sale – CECO și CEE (ce se limitau doar la domeniul problemelor de natură economică), precum și a lărgirii în continuare a competențelor sale - care vizează adâncirea integrării europene („creare a unei Uniuni tot mai profunde între popoarele Europei”), concepută fiind pe tipologia unei organizații internaționale suprastatale, reprezintă un inedit, dar și unicat încă, în istoria omenirii, ca amploare – extindere (în spațiu, ca și acoperire a domeniilor sociale ce le guvernează) și concept de organizare a societății, ca mecanisme instituționale create și scopuri pe care și le-a propus; această **Europă Unită**, ce se conturează ca un nou tip – unul *sui generis*, de organizare socială la nivel continental, care prin apropierea și gruparea laolaltă a popoarelor europene – un gen de osmoză economică, politică, juridică aparte, concentrându-se și organizându-se într-o singură entitate, ne reamintește despre forme anterioare, ce sunt cunoscute în istorie (federații, confederații, uniuni de state), fără însă, a se confunda cu acestea. Prin această evoluție atipică și creativă, omenirea marchează o modificare a direcției dezvoltării sale de secole – de paradigmă, care consta în constituirea ei în entități statale distincte (state independente și suverane), ce se formau și se desprindeau (inclusiv, prin revoluții de eliberare națională), din imperiile opresive existente (v. statele naționale și noile state apărute în urma eradicării colonialismului). Acestei structuri asociative de state suverane încă, aflată în stare nascendă – UE, ce are ca premisă pentru apropierea și unificarea - integrarea pe care și-a propus-o, societăți deja evaluate – cu o istorie milenară, ajunse ele însele, la un nivel de dezvoltare de vârf sub toate aspectele și de civilizație, neatins în alte părți ale lumii, îi revine un rol de prim rang de jucat, în evoluția ce urmează a comunității internaționale, ca partener mondial; UE este deja și va fi rivală, dar și competitoră totodată, în **procesul de globalizare**, cu orice grupare social-economică și politică, precum și **lider**, în ceea ce privește prototipul de dezvoltare generală a societății ce-l oferă, pe care l-aș denumi „modelul european”.

Previzionăm, prin acest fapt însuși al constituirii și funcționării UE, declanșarea unui veritabil exercițiu de globalizare – o variantă originală a procesului de globalizare la nivel european – o formă ce pare a se dovedi viabilă a acesteia, desfășurându-se într-un ritm mai accentuat, datorită tocmai faptului că s-a pornit de la un nivel de dezvoltare notabil – premisă sigură a reușitei sale; acest precedent aflat în plină derulare, se va constitui - în mod cert și salutar, ca sursă de inspirație și ca obiectiv de interes, și pentru alte zone ale omenirii.

• UE reprezintă unul dintre principalii și remarcabilii actori contemporani ai vieții internaționale; ea constituie în prezent, un reper - așa cum milenar, a fost considerată în istorie, Europa - pentru întreaga civilizație a omenirii. Afirmându-se sub toate aspectele, ca un centru extraordinar – fără egal și precedent, de important al omenirii (ca populație, UE este a treia ca mărime din lume; întinderea zonei în care funcționează – aproape tot continental european); având un înalt nivel de dezvoltare în toate domeniile (economico-industrială, financiar-bancară, în știință și tehnică, în plan uman-educațional ș.a.) și situându-se la gradul incomparabil de civilizație și cultură pe care, doar ea l-a atins până acum - spre a se impune astfel, ca model de evoluție demn de urmat; faptul că unii dintre membrii UE se află printre marile puteri economice ale lumii (constituind centre de putere influente – dacă nu chiar decidente), iar alții – în calitatea lor de Membri permanenți ai Consiliului de Securitate al ONU sau de participanți în NATO, au o contribuție însemnată la menținerea păcii și securității în lume, asigurând, totodată și un climat de colaborare - ceea ce face ca ei să se afle în poziția de a ghida și impune direcția în care să se îndrepte și să dezvolte omenirea; dată fiind contribuția adusă în decursul istoriei, a țărilor din această zonă, la dezvoltarea omenirii - sub toate aspectele ei, încât însăși istoria umanității să se constituie în mod substanțial, din istoria lor, calitatea și prestigiul acestor societăți evolute, prin aportul lor la promovarea științei, culturii și artei. Toți acești factori la un loc, fac ca UE să ni se înfățișeze în zilele noastre, într-un mod care nu poate să nu rețină atenția, să nu influențeze și să nu stimuleze interesul, dar și să genereze speranță întregii lumi, chiar și Marilor Puteri – în rândul cărora se plasează și aceasta – conturându-se ca un veritabil partener de relații în varii domenii, fără egal și care nu poate fi ocolit, ci dimpotrivă, este căutat, pentru ceea ce este și poate în continuare, să ofere.

UE a devenit în prezent, unul dintre factorii decidenți de marcă ai lumii, un actor de prim ordin al vieții internaționale – cu greutate în starea, evoluția și orânduirea relațiilor internaționale.

• Obiectivele, enunțate în TUE, exprimă cât se poate de ilustrativ și de convingător, scopurile UE – consolidarea economiilor naționale și asigurarea convergențelor dintre acestea, dezvoltarea durabilă, progresul economic și social al popoarelor, promovarea libertății, a democrației și respectarea drepturilor omului ș.a. – într-un cuvânt, dezvoltarea societății sub toate aspectele ei. Un loc de seamă în cadrul acțiunii externe a UE, îl ocupă politica externă și de securitate comună, precum și definirea tratată a unor politici de apărare comună.

Multitudinea acțiunilor întreprinse și a celor programate - ca urmare a extinderii ei și a creșterii competențelor ce îi revin, pe măsură ce integrarea în UE se aprofundează și pe care aceasta le desfășoară - diriguind în integralitate societatea, din țările ei membre (politicile interne – politica economică, piața internă, dreptul de stabilire, serviciile, transporturile, agricultura, domeniul financiar-bancar, spațiul de libertate și mai ales, politica externă și de securitate), tot acest ansamblu – de

funcții și activități, se materializează mai întâi de toate, în cadrul Uniunii (relațiile *intra*-organizaționale); la acestea, se adaugă relațiile pe care UE – ea însăși le are, ca orice subiect de drept internațional, precum și relațiile *inter* ale statelor membre conturându-se magnitudinea staturii UE în lume.

• UE traversează în prezent, o perioadă nefastă – cu un grad de dificultate, într-adevăr, îngrijorător. Comentatorii – luați de valul senzaționalului și al tragicului, vorbesc despre „resetarea” UE, ca urmare a *Brexit*-ului, despre marea deziluzie, marele dezastru geopolitic, fragmentarea – destrămarea UE ș.a.; sunt lansate explicații și tot felul de aproximări și desenate scenarii posibile, pentru ieșirea din impas (*status quo*, revenirea la Europa cu două viteze, federație – statele unite ale Europei etc.) – unele radicale, altele moderate. În mod indiscutabil, există motive de preocupare, față de problemele cu care UE se confruntă (sunt de enumerate **deficitele** – criza economică, politico-militară, criza energetică, a migrației, deficitul de democrație – lista problemelor care se ridică este lungă, iar acestea se cunoșteau și până la *Brexit*), dar și soluții ce pot fi găsite. Istoria nu a înregistrat existența niciunei structuri statale care să funcționeze ideal; dar asemenea episoade – specifice fenomenului de creștere și acomodare au fost frecvente în istoria UE și s-a ajuns de fiecare dată, la rezolvarea lor. În opinia mea, este vorba despre o criză ce ține de dezvoltarea în continuare și maturizarea UE – când **adâncirea integrării** a ajuns la un anumit stadiu și ridică – cum este și normal, probleme care impun reasezări și chiar noi orientări, ce trebuie să fie rezolvate, pentru ca UE să meargă mai departe; **Tratatul de la Lisabona**, fiind el însuși un tratat de reformă al UE, poate fi și el reformat la rândul lui, iar în condițiile actuale - indiferent de natura dezamăgirii și chiar de gradul de dificultate a noilor aspecte ce se ridică în dezvoltarea UE, interesul fundamental – existența unei Uniuni solide, nu poate fi sacrificat de aceste incidente pe parcurs.

O situație îngrijorătoare s-a ivit – chiar dacă aceasta era de prevăzut și comentarii alarmist au loc, ca să nu spun o agitație nemăsurată, în contextul intenției de părăsire (exprimarea prăpăstioasă este aceea de **defecțiune**) a UE de către Marea Britanie – *Brexit*; se vorbește despre „bolnavul european”, „falia Nord – Sud (austeritate sau îndatorare) și falia Vest – Est (raporturile cu SUA, Rusia)” și despre ascensiunea naționalismului, populismului ș.a.; dar nu există organizație internațională în care să nu apară probleme în procesul de armonizare a intereselor participanților. Este evident că UE are de soluționat un set de probleme a căror seriozitate nu poate fi minimalizată – incertitudinea economică, lipsa unității de acțiune, slăbiciunea și ineficiența instituțională, problema migrației ș.a. – unele dintre acestea fiind folosite, drept pretext de către Marea Britanie; dar toate acestea erau cunoscute și asemenea episoade – unele provocate, după cum se știe, chiar de către Marea Britanie, nu au lipsit din evoluția UE, fiind notorii; tocmai aceste dificultăți reclamă – impun menținerea unității și a solidarității europene. Circulă și variante pentru ieșirea din această criză - fiecare cu meritele și neajunsurile ei; dar

fără a se forța și încerca să se tranșeze lucrurile într-un sens pentru care nu a venit timpul încă, se vor găsi soluții echilibrate și acceptabile pentru toți participanții.

Indiferent însă, de considerente – cât de imperativă ar putea fi soluționarea problemelor cu care se confruntă UE, formula „European Union Super-State” – ce pare a fi în vogă, sunt de părere că nu este acceptabilă, afară dacă nu se intenționează crearea unui **superstat**, o structură statală mamut, propice pentru instituirea unui gen de colonialism pe continentul european din zilele noastre; o **federație suprastatală**, exact în această structură statală, constă. Se știe că în prezent, unele state europene sunt constituite, într-o asociere *sui generis* de state suverane, sub forma unei **organizații internaționale suprastatale**; ele rămân totuși, independente și suverane, chiar dacă transferându-și dintre atribuțiile lor sub formă de competențe la UE, acceptă reglementările acesteia; își restrâng din independența lor ca subiecte de drept internațional, dar continua cu toate acestea, să rămână suverane și se pot retrage din UE.

În cazul unei federații (care implică o pluralitate de state), există în mod necesar, o repartizare de competențe între federație și statele ei federate - mai mult sau mai puțin centralizate, iar relațiile în cadrul acesteia – între componente, se duc între statele federate, care rămân distincte. Dar dacă **federația** devine **suprastatală**, această structură politico-juridică se constituie după tipicul unui **stat unitar** – în acest caz, un colos (imperiu), din care statele membre dispar, pentru că ele nu mai dețin funcțiile statale specifice; societățile naționale se dizolvă, în acest vast conglomerat – o singură populație, ce iau culoarea celor care domină, adică devin regiuni. În acest recipient uriaș, se va afla conglomerata de națiuni neconstituite în structuri statale, iar gruparea și diferențierea locuitorilor din această federație suprastatală, se va face pe criteriul economic, între zonele dezvoltate și cele nedezvoltate – deoarece procesul de coeziune este lent; dispărând structura statală – care le asigură protecție, apare un clivaj, făcându-se o desprindere și subordonare între cei dezvoltați și prosperi și cei mai puțin avansați ce vor constitui obiect de dominație; dar această structură socială ne amintește despre perioade revoluate; în niciun caz, dezvoltarea societății nu se înscrie pe această direcție. Prin forța împrejurărilor, pârgurile în conducerea acestui superstat vor reveni, în mod prioritar, a celor grupuri de dezvoltați, care conduc UE – așa cum se întâmplă și acum; segmentul interguvernamental dispare având loc o decantare între grupurile care controlează UE și cele aflate la periferia acesteia, accentuându-se diferența dintre ele și adâncindu-se dependența – o adevărată diviziune între metropolă și colonii; societatea europeană, în formă contopită, se va compune din guvernanți – cei care se află într-o poziție superioară și alții – guvernații, un adevărat melanj care implică dispariția națiunilor, a identității, uniformizarea credințelor, multiculturalismul cu dispariția culturilor mici ș.a.; ne întoarcem la imperii? ce se întâmplă în eterna problemă a deficitului de democrație?

Nu pot crede că acesta ar putea constitui drumul pe care și-l doresc europenii, ținând seama de faptul că secole de-a rândul, strămoșii lor s-au luptat împotriva opresiunii și au făcut sacrificii tocmai pentru libertate și afirmarea identității lor.

Brexit – evenimentul de mare actualitate și emotivitate publică, nu înseamnă sfârșitul lumii și cu atât mai puțin al UE; dar nici nu-i afectează în mod esențial, existența acesteia – chiar dacă nu era de dorit, având consecințe cărora UE va trebui să le facă față; nici prestigiul și autoritatea ei în lume nu sunt puse în pericol. Aș spune că dimpotrivă, prin plecarea Marii Britanii și eliminarea unor disfuncționalități – care au fost pe bună dreptate, semnalate, UE se consolidează și își continuă drumul ei, cu mai puține obstrucții, iar concluziile care se trag din modul în care a funcționat Uniunea până acum, vor conduce la perfecționarea funcționării ei. Trebuie înțeles faptul că depășirea fazei în care acțiunea menținerii suveranității naționale a statelor membre ar putea să dispară complet, până la topirea acestor state într-o altă structură greu de conceput – acum când se susține că istoria omenirii, tocmai în acest obiectiv fundamental a constat – dobândirea independenței și suveranității de către popoarele constituite, nicio altă alternativă nu poate fi impusă, ci trebuie să fie agreeată de către ei înșiși.

Lăsând deoparte, procedura de retragere prevăzută de art. 50 TUE – care este complexă, delicată și de durată, cât și lentoarea ce se conturează în declanșarea negocierilor (au început deja târăgănările în procedura internă, dar am în vedere și experiența personală – al cărei impact nu poate fi comparat cu problema în discuție, când pentru încheierea Convenției consulare, am avut trei runde de negocieri, iar la schimbul instrumentelor de ratificare, am mai primit două pagini de corecturi a textului convenit, pentru varianta în limba engleză), ajungem la concluzia că acest episod va fi de lungă durată, tergiversat și nu este exclus ca Marea Britanie să revină asupra deciziei sale. Nu mai puțin, avantajele participării sale în UE (pe care le-ar fi dorit cu titlu de privilegiu) nu le va mai avea, după ieșirea din UE, pentru că de beneficiul asocierii, se bucură doar statele care își asumă, și obligațiile ce revin unui stat membru; drept urmare, pentru a-și păstra beneficiile de până acum, Regatul Unit va trebui să-și reasume acele obligații pe care le avea față de UE și membrii acesteia. Rupându-se de Europa - prin ieșirea din UE, deși este legat în mod organic, de economia și viața politică europeană, precum și faptul că reprezintă unul dintre membrii NATO, apare alternativa ca Marea Britanie să-și extindă, în schimb, relațiile sale cu statele membre ale *Commonwealth* –ului – fostele sale teritorii coloniale, ceea ce ar însemna reinventarea unui sistem de relații revolut – un *redivivus* al colonialismului abia eradicat (dat fiind faptul că fostele colonii nu au ieșit din stadiul de subdezvoltare și se reia legătura de dependență în acest nou cadru).

Nu este de ignorant, ci dimpotrivă trebuie să fie bine gândit și gestionat modul în care România își va fixa poziția sa în acest caz și cum vor fi reflectate interesele sale în Tratatul ce se va semna de către UE cu privire la *Brexit*; experiența de până

acum asupra modului în care au fost duse negocierile constituie motiv de preocupare.

- Aderând la UE, România a ales singura cale rațională ce o avea și care în mod substanțial, dar și din perspectiva viitorului ce voia să și-l croiască, corespundea cu logica istoriei sale; se ținea cont, de învățămintele dureroase ce fuseseră trase din experiența pe care o traversase și când plătise cu vârf și îndesat; dar conta mai ales, *consimțământul* – dorința vie și nestrămutată a românilor (care așteptaseră în zadar, o jumătate de secol să vină americanii). Așa se explică cotitura fundamentală – diametral opusă, o situație ce avea să se producă în evoluția României, revenirea la ceea ce – prin originea și istoria sa, precum și imperativul istoriei pentru supraviețuire, reprezenta normalul pentru ea.

România – ca de altfel, orice alt stat de dimensiunile ei, nu avea o altă soluție mai bună, în condițiile procesului de globalizare, ale interdependențelor statale și mondializării relațiilor, dar mai ales, ale desenării noii geografii politice în Europa; nu putea face abstracție, de acest *datum* - inexorabil și neiertător.

În condițiile interdependenței dintre state – în plan politic, economic, cultural ș.a., ale constituirii unor structuri (organizații și asocieri de blocuri economice, societățile transnaționale) care domină viața economică și impun politica mondială – iar prin ricoșeu, întreaga societate și în cadrul procesul de globalizare a omenirii, ar constitui o ineptie, să-ți închipui că s-ar putea supraviețui izolat, într-o Europă în care marea majoritate a statelor fac parte din UE – noi rămânând ca o insulă într-un ocean (o competiție între România și Europa?); cooperarea internațională, în forma în care există acum în Europa, constituie singura cale sigură de supraviețuire a unui stat, iar separarea de această grupare – UE, înseamnă o aventură nehibzuită, ce duce la sufocare - ceea ce nu este de conceput, pentru o decizie responsabilă.

- În același timp, trebuie recunoscut faptul că intrarea României în structurile euro-atlantice – așteptată de români din vremuri îndepărtate, reprezenta în mod indiscutabil și greu de contestat, asigurarea apărării și salvării noastre – securitatea națională, ca stat și ca națiune – fără năvălirile, ocupările și ruperile de teritoriu din trecut, constituia o problemă de care am suferit timp de secole, oferindu-ni-se acum siguranță pentru viitorul nostru și plasându-ne într-o poziție – sperăm noi, mai bună, în cadrul procesului de globalizare.

Aderarea României la NATO (2004), precedată de o suită de acorduri și înțelegeri ce au fost încheiate și apoi, completate și concretizate în alte asemenea acte, a constituit un eveniment extraordinar de important – unul rar, de răscruce în istorie, ce a modificat destinul neamului românesc, dată fiind nevoia noastră imperativă și vitală, precum și marea dorință pe care am avut-o, de-a lungul timpului, de a ne asigura securitatea națională – un scut care să ne protejeze țara, împotriva riscurilor prin care a fost nevoită să treacă. În art. 5 din Tratat, se prevede că, un atac armat împotriva unuia dintre statele membre ale alianței „va fi considerat drept un atac îndreptat împotriva tuturor părților semnatare și în consecință....

fiecare dintre ele va acorda ajutor părții vătămate”; **clauza de asistență mutuală** este înscrisă și în TUE [art. 42, alin. (7)], preluată fiind în termenii din **Carta ONU** (în conformitate cu art. 51), fiind vorba de dreptul inerent de autoapărare individuală sau colectivă.

- Dorința de reîntoarcere a României, la locul pe care-l ocupase în trecutul ei, avea să se manifeste, chiar din primele zile ale evenimentelor din decembrie 1989; sensul întregii acțiuni ce se declanșase, tocmai acesta era – de a reveni la ceea ce existase, cu jumătate de secol în urmă – relațiile cu societatea occidentală. Îmi amintesc cu mândrie despre telegrama noii conduceri a MAE, din prima zi a evenimentelor (am participat la formularea acesteia), prin care se transmitea misiunilor diplomatice și oficiilor consulare ale României, instrucțiunea de a declara prin toate mijloacele de comunicare, faptul că reprezentanțele statului român se pun în slujba revoluției – ceea ce constituia primul act de politică externă de atunci și dădea expresie, tocmai acestui deziderat.

Drept urmare, în paradigma politicii noastre externe de după 1989, s-au aflat tratatele cu privire la **admiterea României în Consiliul Europei, aderarea sa la UE și NATO** - acestea constituind reperatele ei fundamentale în ceea ce urma să facă pe plan intern și extern (ca tip de orânduire și mod de guvernare, respectiv ca participant la viața internațională).

În mod negreșit, implacabil, România trebuia să acceadă, în rândul celorlalte țări europene, nefiind de gândit, o izolare - din care tocmai încerca să iasă, în Europa – de care ea își legase toate speranțele. Nici în afara NATO, România nu-și putea asigura supraviețuirea ca stat și evitarea ruperilor din teritoriu; un statut de neutralitate – așa cum s-a verificat în decursul istoriei noastre, nu și-l poate asigura un stat al cărui teritoriu este râvnit și care a fost ciopârțit în decursul secolelor, atât de către Marile Imperii, cât și de vecinii săi.

La această acțiune impusă d.p.d.v. corect a vieții internaționale și legic judicioasă, s-a adăugat dorința de veacuri – ancestrală și obsesivă a românilor de a fi alături de țările occidentale, evoluând într-o direcție considerată de ei a fi singura care se potrivește cu speranțele românilor.

Românii, prin originea lor, dar și prin destinul ce-l au - aspirații și idealuri de care sunt animați, sunt și nu pot fi decât **pro europeni**, dorindu-și o viață ca atare. Dat fiind faptul - și contrar legilor naturii, că pentru ei – cel puțin în viziunea speranțelor lor, soarele răsare de la Apus și nu de la Răsărit, românul se naște și vrea să fie **pro european**, așa cum se naște, și poet; obsesia europenismului (în sensul de valoare moștenită și nu de lozincă vulgară), ca vis, *versus* acea teamă ce le-a trezit-o, în decursul timpului, Răsăritul, fiind impregnată de experiența trecutului în mentalul lor, nu le lasă cale de alegere.

- Noi românii avem trăsăturile de **europeni**, pentru că provenim ca neam - sorginte și structură spiritual-morală, precum și ce mod de viață și aspirație, din **matricea civilizației și culturii europene** – strămoșii noștri îndepărtați – tulpina

genetică au fost dacii și romanii deci, popoare europene; purtăm în sânge și în predestinație, această origine, ca rațiune de a fi. Cu aproape două milenii în urmă, legiunile romane, avându-l în fruntea lor pe **Traian**, înfrângeau îndârjirea vitejilor daci ai lui **Decebal**, iar această provincie - colonizată fiind de învingători și guvernată printr-un *legatus Augusti pro praetore*, avea să constituie o parte din **Imperiul Roman**, sub denumirea de *Dacia Felix*. De aceea, cronicarul **Grigore Ureche** avea motive să afirme „de la Râm ne tragem și cu al lor grai ne este înfrumusețată vorbirea”. Părăsirea Daciei de către **Aurelian** (271), constând, doar în retragerea armatei și a administrației romane, nu a însemnat câtuși de puțin, că populația plămădită în timpul cuceririi romane ar fi dispărut, ori că ar fi încetat de a mai fi de origine romană, când ea rămăsese în același loc și a supraviețuit, ca o **insulă a latinității** – așa cum constata **Nicolae Iorga**, în ciuda năvălitorilor ce s-au năpustit peste noi. Secolele care au urmat – cu năvălirile barbare, dominația otomană și războaiele duse de domnitorii români, împotriva acesteia (vasalitatea, apoi suzeranitatea față de Poartă reducându-se la plata tributului, fără a deveni niciodată pașalâc - provincie turcească, așa cum a fost cazul vecinilor noștri unguri și bulgari, ne-a asigurat autonomia necesară, spre a ne prezerva nealterată identitatea noastră ca neam), precum și ocuparea repetată și ruperea din teritoriul nostru de către ruși, nu au pus în discuție calitatea noastră de descendenți ai romanilor și nici nu au alterat latinitatea noastră. Cu civilizația bizantină pe care o preluasem și a creștinismului pe care populația l-a adoptat, apoi în vreme ce legăturile dintre domnitorii români și statele din Apus s-au menținut, în ciuda obstacolelor care existau, românii apelând la sprijinul puterilor occidentale spre a se apăra, dar blocând în același timp, cucerirea Europei de către turci, strămoșii noștri au rezistat; întreaga noastră evoluție (în timpul războaielor, precum și al marilor conferințe ce aveau loc) care a urmat, s-a desfășurat sub influența și cu sprijinul statelor occidentale, pe toate planurile (v. rolul Franței în 1856, sprijinul lui Napoleon al III-lea, precum și Conferința de pace de la Paris 1918-1920) - inclusiv pentru înfăptuirea României Mari.

- De notat, este faptul că societatea noastră sub raport politic, ca civilizație și spiritualitate – ca mod de a fi și orientare generală, s-a constituit având ca model, pe cea occidentală (în special, franceză).

Limba noastră de sorginte latină, ne-a menținut în zona spiritualității europene – cultura noastră, născându-se și menținându-se ca o ramură a celeia europene – trunchiul latinității; societatea românească este una francofonă.

Poate că **latinitatea** și **europenismul** nostru ni se înfățișează în chip și mai ilustrativ, în cazul legislației noastre – sistemul juridic, gândirea și școala de drept românească, care constituie o preluare a modelului francez; de asemenea, și organizarea instituțională pe care o avem ca acte fundamentale ale oricărui stat - Constituțiile cele mai importante din istoria României, au fost concepute după modelul european: **Constituția** din 1866 a luat drept model, Constituția belgiană –

considerată a fi cea mai avansată constituție la vremea respectivă; **Constituția** din 1923 - care a urmat înfăptuirii României Mari și la care se face în mod frecvent, referire, fiind apreciată a fi constituit un model; **Constituția** din 1991 a fost elaborată sub îndrumarea Comisiei Europene pentru Democrație prin Drept de la Veneția (din care am făcut parte din 1990, ca primul reprezentant al României în acest for), unde în prezența delegației Comisiei constituționale a Parlamentului României, s-au desfășurat dezbateri pe baza rapoartelor elaborate de către cei mai buni specialiști din domeniul dreptului constituțional din Europa. Dacă, **Codul civil** de la 1864 reprezenta o traducere – cu adaptările ce se impuneau, a Codului napoleonian, iar legiferarea în decursul secolelor cu excepția perioadei de dominație sovietică din România, s-a condus după cea din Franța, este de notat și faptul că somitățile din domeniul dreptului din România – adevărate eminențe ce au făcut epocă în domeniul științei juridice românești precum Vespasian Pella, Traian Ionașcu, Mihail Eliescu, Vintilă Dongoroz (care au format generații de juriști, inclusiv pe cei din generația mea) au studiat și ei, cu marii civiliști ai lumi - profesori francezi și italieni.

Aș mai adăuga și faptul că în cazul elaborării actelor normative, documentarea asupra legislațiilor din statele occidentale a fost esențială și se făcea cu regularitate (chiar și înainte de 1989); aceasta a constituit o practică în Ministerul Afacerilor Externe (cu ajutorul misiunilor noastre diplomatice), precum și în cooperarea ce o aveam cu alte ministere (proiectele pe care eu le-am elaborat – precum regimul juridic al străinilor, încheierea tratatelor, zona economică exclusivă în Marea Neagră, statutul corpului diplomatic ș.a. le-am formulat, folosind reglementările din acele țări); și în expunerea de motive a legilor de ratificare a tratatelor, era menționată poziția statelor occidentale, ca argument în susținerea propunerilor pe care le făceam.

Seminția de origine daco-romană, constituită ca societate europeană și adăpostită pe meleagurile noastre – între Carpați, Dunăre și Marea Neagră, s-a dezvoltat în epocile ce au urmat, independent de încercările prin care a trecut, iar un popor cu un asemenea trecut – cu dârzenia lui de secole de a supraviețui ca națiune, cu structura lui spirituală, cultura și aspirația sa spre dezvoltare și afirmare în lume, nu-și găsea locul și nu ar fi putut gravita în afara culturii și civilizației europene.

- Pe de altă parte, nu trebuie să pierdem din vedere, nici reversul medaliei – consecințele angajate în urma intrării României în UE, adică obligațiile asumate acel cost al beneficiilor mult așteptate. Astfel, respectul față de adevăr și un minimum de onestitate ce se impune – față de concetățeni și conștiința noastră de români, ne obligă la semnalarea lor, atrăgând atenția asupra modului în care așteptările au fost sau nu confirmate, precum și o evaluare riguroasă – indiferent de punctele slabe ce ar apărea – neîmplinirile și care ar fi concluzia ce s-ar degaja; adevărul mai presus de toate se impune, în orice caz – *amicus Plato, sed magis amica veritas*.

Explicațiile ce urmează își au rostul pe deplin, deoarece unele aspect, la care mă refer în continuare, nu trebuie trecute cu vederea și ignorându-le, să ne mai și mirăm apoi, despre ceea ce există deja – fiind de domeniul faptului petrecut și trebuie în mod rezonabil, să ni le asumăm, după cum nici să ne resemnăm, pentru că așa a vrut destinul. Cunoscând întocmai datele problemei, atunci când facem evaluările și constatăm dezavantaje și dificultăți, știm la ce să ne puteam aștepta – acestea sunt regulile jocului și în acest fel, evităm dezamăgirile.

Astfel, căutând să demonstrez cât de judicioasă a fost asumarea angajamentului de integrare a României în structurile euro-atlantice – cel puțin în opinia mea, mă simt obligat a preciza și caut a înlătura dubiile posibile, prin precizarea că **necesitatea** nu este totuna, cu **fatalitatea** – o distincție care își are locul în cazul ce îl discutăm. Dacă prima – **necesitatea**, oricât de acută și util de a fi îmbrățișată, presupune totuși, prin esență și nu exclude alternativa – opțiunea, o *minima de malis*, cea de-a doua este ultimativă și înseamnă ineluctabilul – predestinația impusă, *fataliter* (un fel de ultimatum); or, o asemenea problemă nu se pune în cazul nostru, România nefiind într-o stare de prăbușire sau de dispariție, chiar dacă ea era confruntată cu o serie de probleme sinuoase. Ca atare, au existat condițiile de a se exercita opțiunea și drumul nostru a fost decis de români, în cunoștință de cauză.

• **Integrarea europeană** – continua adâncire a acesteia **presupune** *inter alias*, în mod inexorabil – chiar dacă admitem în mod rațional că fără aceasta, sistemul de organizare pe care îl implică procesul de constituire și funcționare a UE nu poate exista, sau că obiectivele pe care și le propun statele membre, nu ar putea fi atinse și că nici sacrificiul ce se impune în domeniul restrângerii suveranității de stat nu cunoaște alternativă, **instituirea** totuși, a unei reglementări uniforme – aceeași legislație, să se aplice pe întregul spațiu comunitar (reprezentând suma teritoriilor tuturor statelor membre ale acesteia); așadar, un singur mod – unitar și coerent de reglementare a relațiilor sociale instituite, ce se substituie acelorale ale statelor membre. La un asemenea stadiu de organizare - cu preeminența indiscutabilă a regulilor UE, precum și cu netezirea discrepanțelor și drept urmare, uniformizarea ansamblului regulilor de conduită, nu se poate ajunge, decât printr-un **proces unic de legiferare** ce are loc la nivelul Uniunii - când aceasta, prin actele sale, cât și cele ale instituțiilor ei (tratatele constitutive și cele de aderare la ea, precum și tratatele încheiate de ea cu alte subiecte de drept internațional, actele - regulamentele, directivele ș.a.), împreună cu statele ei membre (în cadrul relațiilor *intra* organizaționale) – potrivit procedurilor respective, se ajunge la edictarea regulilor de conduită, adică UE este cea care face legile – o veritabilă *iuris dicere* prerogativă. **Adâncirea** procesului de integrare - ca acțiune ce are loc, pe măsură ce se dezvoltă UE și ca urmare a extinderii transferului de attribute suverane - sub forma competențelor ce îi revin UE, **conduce** la consecința logică, potrivit căreia partea preponderentă – vitală a regulilor din societatea europeană să o constituie